

М.А. Знаменська¹, Г.О. Слабкий²

Модель комунікацій у сфері репродуктивного здоров'я

¹Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України, м. Київ

²Ужгородський національний університет, Україна

Запропонована комплексна система комунікацій у сфері репродуктивного здоров'я, метою якої є забезпечення населення репродуктивного віку комплексною інформацією з питань збереження репродуктивного здоров'я. Форми і методи комунікативного впливу залежать від періоду комунікацій. Визначені індикатори оцінки комунікативних програм.

Ключові слова: репродуктивне здоров'я, збереження, комунікативний вплив, модель.

Вступ

Аналіз літературних наукових джерел вказує на низький рівень репродуктивного здоров'я (РЗ) населення [1, 12]. Він характеризується високим рівнем ВІЛ-інфікування осіб репродуктивного віку [3,11] та поширеністю інфекцій, що передаються статевим (ІПСШ) як серед жінок репродуктивного віку[4] так і серед підлітків, високим рівнем абортів [9], раннім початком статевого життя [9]. Необхідно відмітити, що все назване в комплексі призводить до високого рівня як жіночого [10] так і чоловічого [13] безпліддя. В останні роки відмічається зростання рівня невиношуваності вагітності [6] та захворюваності новонароджених [7].

Аналіз літературних наукових джерел вказує на низький рівень інформованості жінок репродуктивного віку в питаннях збереження репродуктивного здоров'я [9], профілактики ВІЛ-інфекції та ІПСШ [2], безпечної статевої поведінки [5], тощо. Це визначає актуальність даного дослідження.

Мета роботи: розробити та представити модель комунікацій у сфері репродуктивного здоров'я для забезпечення населення репродуктивного віку комплексною інформацією з питань збереження репродуктивного здоров'я.

Матеріал і метод дослідження

У ході виконання роботи застосовувалися сучасні методи соціально-гігієнічних досліджень: бібліосемантичний, концептуального моделювання, структурно-логічного аналізу, графічний. Основою дослідження став системний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення

При розробці моделі комунікацій у сфері РЗ центральним елементом моделі нами визначені хлопці та дівчата підліткового віку – віку, у якому формується РЗ майбутніх батьків та молодої сім'ї, час коли підлітки планують своє майбутнє, яке пов'язане з народженням дітей. **Рис.**

Метою моделі є забезпечення хлопців, дівчат, молодих сімей комплексом знань зі збереження РЗ та народження здорової дитини. Згідно з даною моделлю, медичними працівниками має проводитися інформаційна робота, що охоплює і хлопців, і дівчат, скерована на формування у них дбайливого ставлення до власного РЗ та культури статевої поведінки. Формами такої роботи є зазвичай сумісні бесіди, які проводять медичні працівники та професійні психологи, обговорення кінофільмів, життєвих ситуацій, які проводяться за принципом “рівний – рівному”.

У цей період життя важливо частину інформаційної роботи проводити за окремими цільовими групами впливу – хлопці та дівчата.

Для дівчат основними темами комунікативного впливу мають стати теми безпечної статевої поведінки, профілактики абортів, профілактики ВІЛ-інфікування та ІПСШ, профілактики жіночого безпліддя тощо.

Для хлопців основні теми інформаційного забезпечення полягають у наданні їм доступних знань з питань безпечної статевої поведінки, профілактики ВІЛ-інфекції та ІПСШ, профілактики як чоловічого, так і жіночого безпліддя, тощо.

Враховуючи особливості вказаних цільових груп комунікативного впливу, надзвичайно важливо, хто і як буде проводити з ними комунікативні

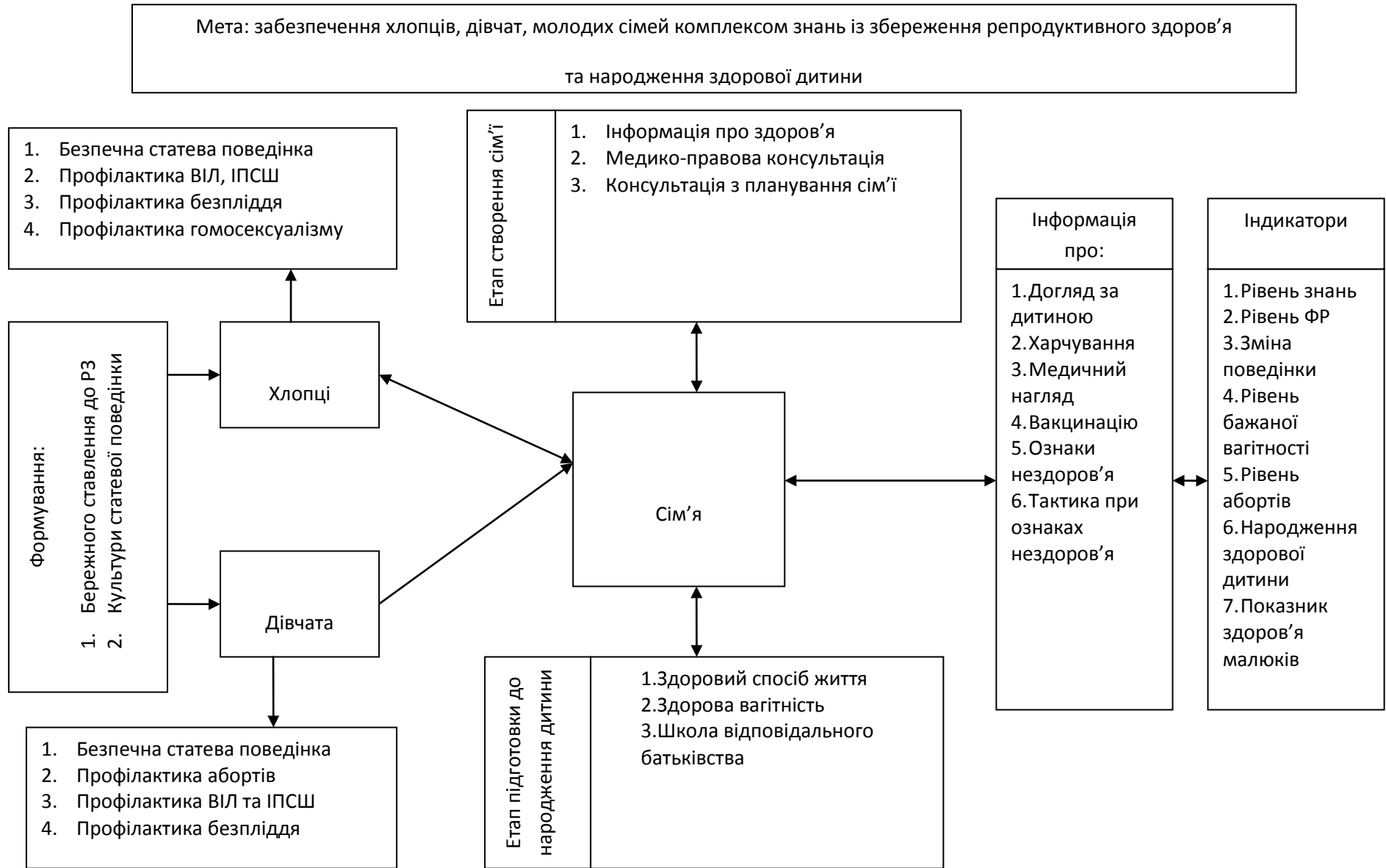

Рис. Модель комунікацій в сфері репродуктивного здоров'я

програми. Результативність даних програм буде залежати від професійності комунікаторів, їхнього ставлення до представників цільових груп, сприймання підлітками комунікатора як особистості, гарантії збереження конфіденційності озвученої представниками цільової групи інформації.

Наступним періодом комунікацій у сфері РЗ є період, коли хлопці та дівчата готуються до одруження та одружуються і народжують дітей.

У період підготовки до одруження предметом комунікативного впливу є інформування пари про важливість ознайомлення один одного зі станом здоров'я, у тому числі репродуктивного, а за необхідності – і проведення генетичного обстеження. У цей період важливим аспектом комунікативної діяльності є надання майбутньому подружжю консультацій медико-правового характеру та консультацій з планування сім'ї. Такі консультації є комплексними та їх переважно можна отримати в центрах планування сім'ї.

Для молодих подружніх пар, які планують народити дитину, важливою є комплексна інформація з питань підготовки до вагітності та її ведення з метою народження здорової дитини. Логічно, щоб таку інформацію регулярно надавав сім'ї, а не тільки жінці, сімейних лікар. На жаль, сьогодні ще не всі сімейні лікарі володіють комплексом таких знань, що потребує їх відповідної підготовки. Тому таку інформацію сім'я може отримати в Школах відповідального батьківства (далі – Школи), які функціонують при більшості жіночих та дитячих консультацій. Формами роботи таких Шкіл є проведення групових занять за визначеними темами та надання індивідуальних консультацій. За нашою рекомендацією в роботу Шкіл запроваджуються такі форми навчання батьків, як тренінги, сумісні бесіди, семінари. Вони необхідні на наступному етапі комунікацій, коли сім'я готується до народження дитини. Під час занять в Школах майбутніх батьків уже практично, а не тільки теоретично, готують до таких важливих завдань, як догляд за новонародженою дитиною; харчування і принципи грудного вигодовування; медичний нагляд, у тому числі місце і календар відвідування лікарів з профілактичною метою; вакцинація дітей з визначенням її значення

у профілактиці інфекційних хвороб та виконання календаря щеплень. Членів родини новонародженої дитини інформують про ознаки здоров'я та нездоров'я дитини, можливі критичні стани здоров'я та навчають тактиці дій при виникненні ознак нездоров'я та критичних станів. Ця інформація має надаватися не тільки в Школах, але й сімейними лікарями (дільничний лікар-педіатр) та медичними сестрами під час відвідування сім'ї вдома та відвідування родинною закладу охорони здоров'я. Інформація має бути не тільки усною. Вона має підтверджуватися друкованими інформаційними матеріалами, які видаються батькам для користування.

Комунікативна робота, за її результатами, оцінюється комплексно в системі надання медичної допомоги в сфері РЗ. Основними її показниками є: рівень знань представників зазначених цільових груп населення з питань збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я; наявність факторів ризику погіршення репродуктивного здоров'я та зміна їх динаміки, що характеризується і зміною статевої поведінки в бік безпечності. Статистичними показниками, які характеризують рівень РЗ, є: рівень бажаної вагітності; рівень абортів; народження здорової дитини; показники здоров'я малюків.

Висновки

Запропонована комплексна модель комунікацій у сфері РЗ, метою якої є забезпечення населення репродуктивного віку комплексною інформацією з питань збереження РЗ. Форми і методи комунікативного впливу залежать від періоду комунікацій. Визначені індикатори оцінки комунікативних програм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Планування сім'ї : навч. пос. / за ред. Н. Я. Жилки, І. Б. Вовк. – 2-е вид., доп. – Київ, 2009. – 296 с.

2. ВІЛ-інфекція в Україні : інформ. бюл. / МОЗ України, ДУ «Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України», ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського Національної академії медичних наук України. – Київ, 2014. – № 41. – 95 с.
3. СПИД в Украине: статистика на 01.01.2015 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.antiaids.org/news/aids_stat/spid-v-ukraine-statistika-na-01012015-10303.html. – Название с экрана.
4. 10 фактов о болезнях, передаваемых половым путем [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.who.int/features/factfiles/sexually_transmitted_diseases/facts/ru/. – Название с экрана.
5. Статистичні дані 2010 р. / Центр медичної статистики МОЗ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://medstat.gov.ua>. – Назва з екрану.
6. Инфекции, преимущественно передаваемые половым путем : материалы круглого стола // Здоровоохранение. – 2012. – № 1. – С. 25–27.
7. Пучков К. В. Аномальные маточные кровотечения : монографія / К. В. Пучков, В. В. Иванов, И. А. Лапкина. – М.–Тверь : ООО «Издательство «Триада», 2007. – 200 с.
8. Сухих Г. Т. Мужское бесплодие / Г. Т. Сухих. – М., 2009. – 240 с.
9. Акушерство та гінекологія : у 4 т. : нац. підр. / [кол. авт.], за ред. акад. НАМН України, проф. В. М. Запорожана. – Т. 1. Акушерство. – К. : ВСВ «Медицина», 2013. – 1032 с.
10. Дудіна О. О. Ситуаційний аналіз стану здоров'я дитячого населення / О. О. Дудіна, А. В. Терещенко // Вісн. соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2014. – № 2. – С. 49–57.
11. Дудіна О. О. Сучасний стан захворюваності вагітних і новонароджених / О. О. Дудіна // Україна. Здоров'я нації. – 2013. – № 2. – С. 9–15.
12. В Украине всего 28% молодежи знает о путях передачи ВИЧ-инфекции – ЮНИСЕФ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://health.unian.net/country/922854-v-ukraine-vsego-28-molodeji-znaet-o-putyah-peredachi-vich-infektsii-yunifef.html>. – Название с экрана.
13. Дуб Ю. М. Інформованість жіночого населення у Дніпропетровській області щодо профілактики ВІЛ-інфекції / Н. Я. Жилка, Ю. М. Дуб // Наука в інформаційному обществe : сб. докладов вмеждународ. конф., г. Донецк, 21 июля 2013 г. – Донецк, 2013. – С. 90–92.

Модель коммунікацій в сфері репродуктивного здоров'я

М.А. Знаменская¹, Г.А. Слабкий²

¹Український інститут стратегічних досліджень МЗ України, г. Київ

²Ужгородський національний університет, Україна

Предложена комплексная система коммуникаций в сфере репродуктивного здоровья, целью которой является обеспечение населения репродуктивного возраста комплексной информацией по вопросам сохранения репродуктивного здоровья. Формы и методы коммуникативного

воздействия зависят от периода коммуникаций. Определены индикаторы оценки коммуникативных программ.

Ключевые слова: репродуктивное здоровье, сохранение, коммуникативное воздействие, модель.

Communication model in the field of reproductive healthcare

M.A. Znamenska¹, G.O. Slabkij²

¹Ukrainian Institute of Strategic Researches Ministry of Health of Ukraine, Kyiv

² Uzhgorod National University, Uzhgorod

A communicative system in the field of reproductive healthcare with the purpose of supporting of reproductive age population with complex information concerning reproductive healthcare was proposed. Forms and methods of communicative influence depends on the period of communication. Indices of assessment of communicative programs were determined.

Key words: reproductive healthcare, preservation, communicative influence, a model.